

Edvards Vulfs

Ea

Drāmatisks tēlojums 1 cēlienā (2 ainās)

Personas:

Alberts Vizulis, tirgotājs, cand. rer. merc.

Ea, viņa sieva.

Viņa māte.

Viņa, Vizuļa māsa.

Torvalds Roja, Vizuļa brāļa dēls.

Oskars Zefelds, advokāts.

Kalpone.

Veca sieva.

Šuvēja.

Notiek — lielā Latvijas pilsētā

P i r m ā a i n a

Skatuve ar sienu pārdalīta divās daļās. Pa kreisi — neliels saloniņš, kur parasti pieņem tuvu pazīstamus viesus. Telpa omulīgi ierīkota — ar tepiķiem, glītām greznuma lietišām u. c. Pa labi — Eas buduārs. Tā ierīkojumā izmanāma zināma garša, bet tomēr krīt acīs tāda kā „mākslinieciska nekārtība“; liekas, ka šē atrodas ļoti daudz nevajadzīgu lietu. Uz neliela rakstāmgaldiņa — tālrunis. Kušete. Grāmatu skapītis. Arī daudz greznuma lietišu. Bet līdz ar to — turpat blakus — kaut kādas biedrību protokolu grāmatas, izrikojumu afišas u. t. t.

Darbdienas priekšpusdiena.

I s k a t s

Torvalds. Vizulis.

Viņi abi sēž saloniņā pie galda. Vizulis pīpē cigāru un Torvalds papirosu

Vizulis gadus četrdesmit vecs; nopietns vīrs — drīzāk veikalnieks teorijā nekā praksē. Tomēr — tas viņa vienīgais darba lauks, vienīgā lieta, ar kuru saistās viņa intereses, un tādēļ viņš tai arī ziedo daudz laika. Iato „kupču“ sabiedrībā Vizulis nav diez cik ieredzēts: i tiem viņš izliekas par izglītotu, i viņam tie — par praktiem. Daba šim vīram mierīga, bet ja viņš kādreiz kaut ko ņem pie sirds, tad tas notiek ar visu dedzību un tik ātri nepāriet. Skops Vizulis nav, — gluži otrādi; labprāt palīdz, kam vajag, bet tomēr arī velti naudu zemē viņš nesviež. Ko viņš iemilē, tas var būt par viņa draudzību

pārlicināts. Sievu viņš ļoti mīl, saprot viņas vājības, bet nenoliedzams arī tas, ka sievas raksturs viņu galīgi nogurdinājis, un viņš būtu ļoti pateicīgs tādām neparedzētam, bet negaidāmam gadījumam, kas viņas raksturu galīgi pārvērstu. Liela nelaime Vizūļa dzīvē ir tā, ka bērnu viņiem nav un nebūs.)

Torvalds kaut gan Vizūļa brāļa dēls, tomēr arī jau gadus trīsdesmit divus vecs. Studē jau gadus divpadsmit. Pāris reizes bijis izslēgts. Dzīvojis pa starpām pa dažādām Krievijas malām. Mazliet no dzīves jau apskaldīts uz visām kantēm, bet tomēr turas vēl nesamierināms, kaut gan slepenībā ilgojas pēc miera, siltuma un mīlestības. To viņš arī drīz sasniegs, jo — viņam atlicis beidzot vēl tikai valsts eksāmens. Brīžiem var būt tīri sirsnīgs. Pie Vizūļiem viņš iemaldījies gluži nejauzi: ienācis uzreiz prātā, — sak', šai pilsētā tak man tēvocis dzīvo, būtu jāaiziet apmeklēt; varbūt, ka var apmesties pie viņa: iznāks lētāki.

Vizulis: Nu redzi — Ea vēl arvien nerādās. Bet uz brokastīm viņa katrā ziņā būs.

Torvalds: Jā, vai zini, tēvoc', — man tev jāsaka: izrādās, ka es viņu pazīstu, tavu sievu...

Vizulis: Ej nu!

Torvalds: Jā, patiesi! Skatos pirmīt, lūk, tur (rāda ar galvu uz etažēru) albumā: sak', tā tak Erika... Erika Tomson!...

Vizulis: Jā, jā!... Nu, skat... Jūs laikam — Pēterpilī, — kad viņa kursos bij?

Torvalds: Nu jā, kā tad!... Bet tas vēl nav viss... Hahā!... Man tev jāatklāj vēl viens noslēpums. Tā sacīt — pārpratumu novēršanas labā... Es viņā... Erikā... biju samīlējis, — jā, nāvīgi!...

Vizulis: Nu saki viens cilvēks!... Tad jau man...

Torvalds: Nē, tēvoc', — greizsirdīgam tev nav jābūt. Tas toreiz pārgāja, pārsāpēja... Mēs abi tomēr nederējām kopā!.., Nepavisam nē. Es vēlāk pats par savu aizraušanos brīnējos. Un tad vēl — pēc šīs slimības es

kļuvu galīgi vēsels. Es vairs neticu tādām mīlestībām. Fui, nē.

Vizulis: Nu, nu!... Tā i domā nodzīvot vecpuišī?...

Torvalds: Jā, — to es nezinu. Man liekas tā: kad apniks vienam pa pasauli kulties, paņemšu kādu tādu padumjāku sievišķi, kas reizē var izpildīt ķēkšas un sievas vietu...

Vizulis: Bet apžēlojies: kur tad paliek principi?...

Torvalds: Kādi principi?...

Vizulis: Nu, jums — kreisajiem — tak ar' ir savi principi sieviešu un vīriešu kopdzīves ziņā... Sieva — darba un ciņas biedrs... Kaut kas tamlīdzīgs!...

Torvalds: Ehē!... Pie manis tas nevelk... Kur es ņemšu tādu sievu, kas man botanikā var par darba biedri būt?... Tad jau man pa avīzēm jāmeklē... Un par to ciņu — jā, — ir jau labi, bet — — lai paliek: man te viens otrs bēdīgs piedzīvojums... Vispārīgi — lai paliek tagad sievišķi!... Vai zini — es te vakar gandrīz apmaldījos... Nemaz nepazīstu vecās vietas, — cik ātri var pilsēta pārvērsties!...

Vizulis: Savus desmit gadus neesi bijis?...

Torvalds: E, ko: divpadsmit!... Un šitā tava, kā sacīt jāsaka, pašpersonīga māja?...

Vizulis smaida: Jā... un — ir vēl kādas pāris...

Torvalds: Vadzi!... Nu, kam man vajadzēja tā steigties ar valsts eksāmenu?... Kur man tik bagāts onkulis!... Hahā!... Vadzi', tēvoc', tu tak mani nebūtu novārtā atstājis, ko?...

Vizulis nopietni: Nē, kādēļ. Ja tev vajag, pasaki. Es — ar prieku. Mēs tak augām gandrīz vai kā biedri. Cik tur trūkst — tepat vienā vecumā.

Torvalds: Zini, kad es nācu šurp, man tā jocīgi bija: sak', kā lai dēvēju tevi par tēvoci? Bet redzu — nekas. Tu esi tāds cienīgs — īsts, īsts — nu, štātrāts! — hahā... Īsts tēvocis, jā!...

Vizulis: Nu, nu — nesāc tik mani ēst... buržuju, ko — hahā!...

Torvalds: Nē... pašu mājā — miers, uz visas līnijas. Vari būt drošs, — es tavus bodes puisus uz streiku nesakūdīšu.

Vizulis ar zināmu lepnumu: Nu, vai zini: tas tev nenāktos viegli!...

Torvalds: Tā?... Tā tad — man darišana ar vienu no „labajiem kungiem“?...

Vizulis: Ja tu vēlies manu veikalu... un spiķerus... apskatīt, tad uznāc pēcpusdienā kantorī... šinī pašā namā... divas trepes...

Torvalds: Jā, labprāt... Tagad es tik gribu iet pilsētu drusku apskatīt... Vakar — pustumsā — neko daudz neredzēju...

Vizulis: Žēl, ka es tevi nevaru...

Torvalds: Ak nē — es tak neapmaldišos!... Tik traki nav!... (Pieceļas.) Nu, tad — uz redzēšanos!... (Taisās uz iešanu.)

Vizulis smaida: Un ja tu nejauši varbūt satiec manu sievu...

Torvalds: Bet es tak viņu vairs nepazīšu...

Vizulis: Skaties tik, kuŗa iet tā — nu tā, it kā viņa būtu tas nevaļīgākais cilvēks pasaulē... ar aizsaiņiem apkārvusies... bet līdz ar to smaida un ir apmierināta — un laimīga... Tā būs viņa!...

Torvalds: Ak, tik nevaļīga?...

Vizulis: Nu, prasi: biedribu darbiniece!..

Torvalds: Oh!... (pamāj ar galvu, aiziet.)

II s k a t s

Vizulis. Māte.

Māte neliela auguma vecene, gadus sešdesmit veca. Mūžam neapmierināta, pūcīga, skopa. Iet apkārt glūnēdama, zem sevis kaut ko murminādama. Dēls viņai izliekas tas gudrākais cilvēks pasaulē, un viņa tam klausā visās lietās — izņemot naudas lietas un attiecības pret

Eu. Vedeklu viņa nevar ieredzēt: vai nu tādu gaisa grāb-
sli vien Alberts varēja dabūt? Viņa ienāk pa durvīm,
kuŗas Eas buduāra dibenssienā iziet caur buduāru, pie
kam ejot vērīgi pārlaiž visam acis; pēc tam ieiet salonā:
Nav?...

Vizulis kādu žurnālu šķirstīdams: Kas — nav?...

Māte: Erikas vēl nav mājā?

Vizulis: Nē.

Māte: Nu, tas tik ir... Nu saki viens cilvēks!...

Vizulis pagriežas pret viņu: Bet kāpēc tad vi-
ņai taisni tagad jābūt mājās? Vai kāda vajadzība pēc
viņas?...

Māte: Vajadzība?... Kad mājā nav vajadzības pēc
saimnieces?... Nu saki viens...

Vizulis: Māt', tev šodien atkal patīk strīdēties...

Māte: Nu jā, — nu jā: man patīk strīdēties... Es
tā vainīgā. Vai tu man vēl neliksi savu Eriku nolūgties?...

Vizulis enerģiski: Māt', pietiek!... Un tad — lū-
dzu — parūpējies par to, lai Torvalda istabā...

Māte: Kādā istabā?...

Vizulis: Ciemiņa... Torvalda istabā lai tiek ie-
nesta mikstā kušete... Lai istaba izskatās piemīlīgāka!...

Māte: Nu, tas nu ar' varēja labāk palikt šurp ne-
braucis!...

Vizulis: Klausies... kāpēc tad tā?...

Māte: Kāpēc?... Tāpēc, ka pasaulē citur ar' vietas
diezgan. Ko domājies — rada gabals kāds!... Kur tie ga-
di — ne vēstis!... Ne tev viņa vajag, ne viņam tevis — bet
uzreiz: radnieki!...

Vizulis: Pie tam tuvi radnieki, māt' — brāļa
dēls.

Māte: Kas tas nu tev par brāli bija!... Dzērājs,
blandonis. Gan i dēls tāds pat būs.

Vizulis: Neesi, māt', tik lepna uz sevi. Tā nav
laba īpašība. Cik es varu vērot, tad tēva pirmā sieva ir
bijusi sieviete ar zelta sirdi...

Māte: Bet bez zelta prāta!... Jā!... E, ko... Lai nu
kā, bet svešs vīrišķis mājās, kad tik jauna sieva...

Vizulis dusmīgi: Māt', nu pietiek. To valodu es negribu dzirdēt. Saproti!...

Māte atmet ar roku: Ko nu... Tev jau acis aizmi-glotas... Ja manējās nebūtu vaļā...

(Ea steidzīgi ienāk pa kreisi. Viņa nav novilkusi āra drēbes; cepure galvā)

III s k a t s

Vizulis. Māte. Ea.

Ea gadus trīsdesmit veca. Gaišmate — slaika. Ku-stības dzīvas — līdz nervozitātei. Mūžam nemierā, mū-žam ar kaut ko nodarbināta. To lietu, kuŗas viņu pie-velk, ir tik daudz, ka viņai reizēm rodas paviršība. Tas atstāj vieglprātības iespaidu. Mīl savu vīru — varbūt gan bez kaislības, bet ar uzticību, savas sirds šķīstības dēļ. Bieži vien viņas rīcība dabū izskatu, kuŗš nepavisam nesaskan ar viņas būtību. Izpalīdzīga, labsirdīga, nau-dai nepiešķir nekādu vērtību. Sajūtas viņai tik ātri mainās, ka bieži vien tīri negaidot smaīdu vietā nāk asa-ras un otrādi — ienākdama: Labrīt, mīļie... Tu vēl lejā, Albi?... (Iet, noskūpstā viņu uz pieres.) Lieliski!., Kas par laiku — sniedzīņš — tāds: sīciņš, sīciņš, mīliņš... Mām', neviens nav pēc manis prasījis?

Māte: Nav prasījis?! Guste visu rītu prasa. Kāda tad būs trešā rikte?...

Ea: Ak nu, Guste!... Es domāju: vai nav kāds pa tēlefonu, vai...

Māte: Jā, es tev nu esmu tava tēleфона mamzele!... Prasi Emmi!...

Ea: Bet, mam', kā jūs... Tas tak ir briesmīgi...

Vizulis: Kāpēc tad tu neatvelcies, Ea?... Vai tad tu vēl kur iesi?...

Ea: Ak tu mīļais Dievs, — kas man vēl iešanas!... Es esmu tīri vai galvu zaudējusi...

Māte norūc pie sevis: Jā, to redz...

E a: Es tikai pārnācu nolikt dažus aizsainišus... Man tūlīt, tūlīt atkal jāiet... Sestdien ir izrikojums, un vēl ne afišas nav gatavas... Atvaino, Albi, es tūlīt... (Steidzīgi ieiet buduārā; pie tālruna.) Jaunkundz', lūdzu 18-96... Paldies... Jā, jā... Paldies... Advokāta Zēfelda kunga dzīvoklis?... Kas pie tāle... Ah, nemaz nepazinu... Jūs paši, Zēfelda kungs... Lieliski!... Redziet, kas par lietu... Es pašlaik atrodos savās mājās... Jā, jā, — kā tad!... Esmu briesmīgi nevaļīga... Afišas, zini, un tad vēl... Ar vārdu sakot, man briesmīgi patiktos, ja jūs tūlīt sēstos ormanī un atbrauktu šurp ar Mākslas biedrības protokola grāmatām... Man nav līdz vakaram ne minūtes laika!... Lūdzu, lūdzu!... Es gaidīšu... Jūs desmit minūtēs būsi šeit, — jā?... Dievišķīgi!... Uz redzēšanos!...

(Vizulis pa tam ienācis pie viņas, bet māte, kolīdz Ea sāka runāt pa tālrunu, aizgājusi)

V i z u l i s: Zēfelds brauks šurp?...

E a: Jā, jā, mīlīt — kā tad!... Viņš tūlīt būs klāt...

V i z u l i s: Cik žēl... Es' tā gribēju pabūt ar tevi...

E a: Tagad?... Bet, Albi — apžēlojies!... Kas man par dienu!... Un tu — tu tak ar nemaz neesi tik vaļīgs... Tak darba diena!...

V i z u l i s: Ak ko — kad es tepat veselu nedēļu neesmu dabūjis ar tevi tā no sirds parunāt!...

E a: Jā!... Tas briesmīgais laiks tagad!... Kad tu iedomātos: vienā skriešanā, vienā skriešanā!...

V i z u l i s ar sērīgu smaidu: Un tad — paskrien arvien vīram garām!...

E a: Vai, Albi — kā tu tā!... Tas tak nav pārmetums, ko?... Tu tak pats vēl nesen sacīji, ka priecājoties par manu darbīgumu... Klausies, ko?... Albi, nu... (Noskūpst viņu pēkšņi uz pieres.) Ak tu — mīlais, mīlais vīrs!...

V i z u l i s satver viņas roku: Arī tas bija labi... Kaut gan — tā garāmejojot...

E a: Bet nepavisam nē, draudziņ... Tas nāca no visas, visas sirds... Nu, patiesi!... Arī uz lūpām varu!... (Steidzīgi noskūpst viņu uz lūpām, bet tūlīt jau tver ar roku

atkal pēc tālruna.) Allo!... Jaunkundz', 23-45... Palīdzības biedrība?... Kas runā?... Šveicars?... Te Vizula kundze... Lūdzu, pasakiet tām dāmām, kas pulksten vienos biedrībā pieies, ka es viņas gaidīšu pie Reintera... Man nav vaļas uz biedrību aiziet... Sakiet, ka es esmu aizņemta no Mākslas biedrības izrikojuma... Tā... Tas būtu kārtībā... Un nu — Albi... (Pagriežas pret viņu. Tad — pēkšņi.) Ak tu — debess — ak!... Tas tak ir par traku!... Nudien, es esmu kā bez galvas... Man tak jāliek uz afišām biedrības zieģelis...

Vizulis bezpalīdzīgi noplāta rokas.

Ea: Tu atļausi — es tikai vēl vienā vietā piezvanīšu... (Griež kloķi.) Jaunkundz', lūdzu 7-85... Allo!... Runā Ea Vizul... Bundula kungs, jā?... Lūdzu, esiet tik laipni un aizsūtiet uz Zilbermaņa drukātavu biedrības zieģeli... Es pēc stundas būšu tur — bet katrā ziņā lai zieģelis ir priekšā. Es — dusmīga?... Oh, nebūt nē... Bundula kungs, apžēlojaties... Es runāju no mājām... jā, jā... man blakus stāv mans vīrs... Ticat?... Nu, redziet!... Sveiki!...

Vizulis: Ko tad viņš tur sacīja... tas ir — ko tev nupat vajadzēja apliecināt?... Ka vīrs stāv blakus — un tā?...

Ea: Ak ko!... Viņš ir tāds zobgalis, šis Bundulis... To nevar ņemt nopietni!... Un nu — es piederu pilnīgi tev...

Vizulis ar smaidu: Uz cik — minūtēm?...

Ea smejas: Hahā!... Bet — jo īsāks laiks — jo lielāka lai ir laime, ko?... (Saņem abas viņa rokas.) Es tak tomēr esmu tik laimīga, Albi — tik laimīga, — jā, jā!... Dzīve ir gaiša... dzīve ir saules pilna... un darbības... Nevajag tikai atlaisties un pagurt... un hahā! — ieskābt... Albi, ko?... Es domāju, tev tak tas diez' kā nepatīktu, ja es cauru dienu sēdētu un adītu... un tamborētu... un ceptu pīrāgus... Vai arī — lasītu romānus un žāvātos... un sūdzētos par garlaicību... ko?... Tā tak ir labāk, ko?...

Vizulis nopietni: Es nezinu, Ea... es nezinu to... Zinu tik, ka tu — tu — esi man viss...

E a daudz paviršāki nekā viņš: Nu, redzi, nu — lūk... Cik lieliski!...

V izulis atkal parastā tonī pāriedams: Saki, vai tu brokastis nebūsi mājā?...

E a: Es šaubos... Albi, mīlo... Vai tad tas būtu tieši vajadzīgs?...

V izulis: Jā, redzi — mūsu ciemiņš... Tu vēl neesi viņu satikusi...

E a sasiņ rokās: Ak tu debess!... To es biju pavisam aizmirsusi!... Nu tad — nē, tad jau man katrā ziņā vajadzēs būt mājās!... Es mēģināšu iekārtot, jā... (pēkšņi, ļoti nopietni.) Bet — zini — Albi... man tev kaut... man tev kaut kas jāatklāj... ko tu vēl nezini...

V izulis ar smaidu: Nanu!... Kaut kas briesmīgs, ko?...

E a: Nē, patiesi... Kaut kas ļoti, ļoti nopietns... Sakarā ar Tõrvaldu...

V izulis: Jūs kādreiz mīlējāties?... Ha-hā!... Jūs abi!...

E a izbrīnējusies: Jā — kā tu to zini?...

V izulis: Viņš bija tikpat vaļsirdīgs kā tu un man šorīt izstāstīja...

E a priecīgi lēkā: Nu, tas ir lieliski, tas ir lieliski!... Bet es šorīt stundas divas gulēju gultā un lauzīju galvu: kā to lai tev atklāju?... Man bija tā bail, tā bail... Lai gan — patiesībā — es jau viņu nemaz tik daudz nemīlēju... Vairāk viņš mani...

V izulis smejas: Ak, vairāk viņš tevi, ko?... (Saver viņu.) Ak tu — labais, labais radījums!... Kur gan ir vēl otrs tāds?... (Tēlõfons zvana.) Ek, kas tad nu atkal!...

E a pie tēlõfona: Jā, jā, — ir še!... Pēc tevis, Albi, prasa — no kantora!... Nu, lūk — kas šoreiz tas vainīgais... Es vai tu?... Tu tak atstāj mani un ne otrādi!...

V izulis: Tu domā — labprāt?... Ak, mīļā... Es zinu: pienākuši piecsimts pudī aitu vilnas...

E a smejas sirsnīgi: Hahā!... Piecsimts pudī vilnas — un tāpēc mēs nevarām vairs nodoties glāstiem un skūpstiem!... Dzīvē tak ir joku bez gala...

V i z u l i s ar žestu: Ak, neironizē par mani, nabaga tirgotāju!... (noskūpsta roku, iet.)

E a: Nebūt nē — Albi!... Uz redzēšanos!... Es b ū š u pie brokastgaldā!...

IV s k a t s

Ea. Kalpone. Veca sieva.

E a izvelk pulksteni, paskatās, parausta plecus, paņem telefona trūbiņu: Lūdzu 18-96... Paldies... Advokāta Zēfelda kunga kabinets?... Nav mājās?... Pirms dažām minūtēm izbrauca?... Pateicos...

K a l p o n e ienāk pa durvīm buduāra dībenā: Kundze... tur kāda sieviņa... Par vari grib ar jums runāt...

E a: Par vari grib runāt?... Nu, tad lai viņa nāk iekšā...

S i e v a, kuru kalpone ielaiž pa durvīm, ienāk: Cienīgā žēlīgā kundzīt, lūdzu piedošānu, ka es tā... (grib viņai būcot roku.)

E a atrauj roku: Fui, — fui!... Tā nē... Tā nevajag, māmiņ!... Nu, kas ir, — ko jūs vēlaties?...

S i e v a: Es, cienītā kundzīt, esmu tur — no tām rezervistu sieviņām... ziniet, Dinaburgas ielā 116... kur tas ugunsgrēks... un tad jūs bijāt tik žēlīgas, cienīgās kundzītes... un sarīkojāt priekš mums to koncerti...

E a: Ak tā!... Augusta beigās — tas koncerts Latviešu biedrībā!... Pareizi, pareizi!... Apsēžaties, miļā sieviņ... nu, nekautrējaties!... Tā... te!... (Pabīda viņai kādu krēslu.)

S i e v a: Ak nē, nē — kundzīt miļā... gan jau es...

E a cieši: Netielējaties!... Tas man nepatīk... (Sieva apsēžas. Ea paņem kādu kladi, lasa, šķirsta.) Jā, redziet, miļā, — ar to koncertu... tā nu bija, kā bija... Apmeklēts

bija ne visai labi... izdevumi diezgan prāvi... mēs uzaicinājām labus spēkus... Čellistam 50 rubļi... altistei 75... baritonam arī 75... pavadītājam 40... par baletu tāpat 100... zāle, apgaismošana... dziedātājam puķes — tās obligātoriski — citādi viņa nemaz neuzstājas... Un kopā... galu galā 15 rubļu liels iekritums... Nekas nepalika pāri, māmiņ...

S i e v a bēdīgi: Jā, tā jau man ar' teica, tur biedrībā... Bet es tak nevarēju ticēt, — nevarēju... Saku, tas nevar būt!... Cienīgās kundzītes tak pašas atnāca, piesolījās palīdzēt... Avizēs lai rakstīja: lai nākot ļaudis, ziedojoš savu artaviņu... Nāca ļaudis, spēlēja, dancoja un nu — nekā... Tas tak nevar būt, kundzīt mīļā!... Tur tak kāda pārskatīšanās vai kā...

E a: Nē, mīļā sieviņ — tur nu nekā nevar darīt... tas tā ir...

S i e v a: Bet, kundzīt mīļā... es saku, tur biedrībā... saku, kur tā priekšniece dzīvo... saku: iešu pie tās... gan jau viņa mums palīdzēs... Tur tak kāda pārprašana...

E a nervozi: Bet apžēlojaties — jūs tak nedomājiet, ka es esmu to naudu piesavinājusies!...

S i e v a ar asarām: Kundzīt mīļā... ko nu es zinu... es tak saku: astoņas mēs esam... cita par citu plikāka un nabagāka... trīs man bērni... viens, maziņais, ar krūšu vainu... visa mantiņa ugunī aizgāja... cik nu tā zaldātu sievu nauda — cik nu tā liela!... tik grūti, kundzīt, tik grūti...

E a aizkustināta, līdzjūtīgi: Es nemaz nezinu... nu, sakiet... nu, ko lai dara!... Astoņas gabalas jūs tur esat... Nu, tur tak vajag daudz naudas... Es nezinu... (paskatās savā maciņā.) Hm... Ziniet ko, māmiņ... (Izņem papīra naudas gabalu.) Te būs viens simtnieks... simts rubļu te būs... Jūs esat astoņas... tā tad — te vēl četri rubļi klāt... katrai trīspadsmit rubļi... Izdaliet kristīgi savā starpā... Sakiet — tas no tā koncerta, sakiet... par nožēlošanu, vairāk neiznāca... Bet sakiet, ka mēs vēl ko darīsim... kādu kolekti, vai!...

S i e v a tur naudu trīcošās rokās: Paldies, paldies, mīļā kundzīt... Es tak teicu: tur būs kāda pārprašana... tas tak nevar būt, es teicu... Mīļā, zelta kundzīt... (ķeŗ atkal pēc viņas rokas.)

E a: Atkal jūs!... Ir jau labi, ir labi... ejiet smuki, mierīgi uz mājām, māmiņ... un turiet to naudiņu cieti... nepazaudējiet no Dieva puses!...

S i e v a: Dievs pasarg', kundzīt mīļā!... Paldies, paldies!... (Iet uz durvīm.)

E a: Es kādu dienu piebraukšu tur pie jums, Daugavpils ielā — apskatīties, vai nauda kārtīgi izdalīta...

S i e v a: Ticiet man, kundzīt mīļā, — viss būs, kā nākas... Vēl reiz: lielo paldies!... (Ea izvada viņu pa durvīm.)

E a atlaižas krēslā, skatās maciņā: Tur aizgāja mana jaunā, zilā kleita... (pēkšņi, priecīga uzlec.) Bet kā viņas priecāsies, tās nabadzītes!.. Tīri gribētos redzēt tos vaigus!...

V s k a t s

Ea. Zēfelds. Kalpone.

Z ē f e l d s no kalpones ievests, ienāk no kreisās pušes zālītē. Vidēja auguma cilvēks ar nelielu, spicu bārdiņu, gadus 40 vecs, gutavejā; ļoti galants pret dāmām; vecpūsis ar tādu kā Don-Žuana slavu.

K a l p o n e ieiet buduārā: Zēfelda kungs prasa pēc cienītās kundzes...

E a: Ā!... Lai viņš tik nāk iekšā!...

K a l p o n e ielaiž Zēfeldu, iziet pa durvīm buduāra dibenā.

Z ē f e l d s: Atvainojiet, cienītā kundze, ka mazliet aizkavējos... gluži pret paša gribu... (Skūpsta viņai roku.)

E a: Ak — nekas, nekas!... Nav jau tik briesmīgi...

Z ē f e l d s: Es, patiesi, būtu tas nelaimīgākais cilvēks, ja zinātu, ka esmu jūsu nepatikšanu iemantojis...

E a: Ak jūs — glaimotājs!... Daiļrunātājs!... Haha!... Nu, dodiet šurp tās grāmatas... Ū, kas tas par smagumu!... (Paņem viņam grāmatas un noliek uz galdu.)

Z ē f e l d s: Un kādi būtu cienītās kundzes tālākie rīkojumi?...

E a: Vispirms — lūdzu, sēstaties jē!... Tā... pag', ko tad es no tām grāmatām gribēju?... (Graciozi iesit sev pa pieri.) Klausāties, Zēfēlda kungs, es tak esmu viens pavisam izklaidīgs sievišķis!...

Z ē f e l d s: Bet cienītā kundze... Gluži otrādi: es taisni apbrīnoju jūsu atmiņu... Ievērojot to, ka jūs esat tik aizņemta daždažādās biedrībās un iestādēs... es, partiesi, apbrīnoju...

E a: Haha!... Nu, apbrīnojiet nu mani, apbrīnojiet... Es tak esmu tīri veltīgi jūs šorīt iztraucējusi... ataicinājusi šurp un... ar visām protokolu grāmatām... Tā lieta tak bija izdarāma vienkārši pa telefonu... Man vajadzēja zināt, kādas vietu cenas noteiktas sestdienas izrīkojumā... Un jūs varējāt atšķirt protokolu grāmatu un man pie telefona priekšā nolasīt... Nē, tas ir nepiedodami, tas ir pavisam nepiedodami!...

Z ē f e l d s: Bet cienītā kundze... Ja jūs domājiet, ka esat man uzlikuši nepatīkamu uzdevumu, tad jūs maldāties... Jūsu pavēles izpildīt — nav lielāka prieka priekš manis!...

E a: Nu, kas tas nu par prieku — protokolu grāmatas stiept!...

Z ē f e l d s: Jūs, cienītā kundze, visu ņemiet ar tīri nežēlīgu vienkāršību... Ja jums būtu laiks un patikšana ieskatīties vienas vai otras lietas slepenās niānsēs, tad jūs redzētu daudz ko līdz šim apslēptu...

E a ar smaidu: Piemēram?...

Z ē f e l d s: Nu — piemēram — jums varbūt tā garām ejot varētu ienākt prātā, ka es būtu pavisam neapmierināts ar šo dienu, ja jūsu telefoniskā pavēle man nedevusi iespēju jūs satikt un redzēt...

E a koķeti: Hm... Tas ir — jums nav nekas pretim mani šād un tad satikt un redzēt?...

Zēfelds: Bet — mans Dievs — kundze... Eas kundze!...

Kalpone paver durvis buduāra dibenā: Cienītā kundze... lūdzu piedošanu, ka traucēju... Tā šuvēja ne par ko negrib gaidīt un lūdz, lai jums nododot šo rēķinu...

Ea paņem rēķinu: Hm... sakiet viņai... nē, lai viņa labāk pati ienāk...

VI skats

Ea. Zēfelds. Kalpone. Šuvēja

Kalpone ielaiž šuvēju.

Šuvēja: Labdien, kundze!...

Ea: Ā, — jūs tā esat... es domāju, ka pati meistariene... (Uz Zēfeldu,) Atvainojiet, lūdzu, ka es, tā sacīt — veikala darišanās...

Zēfelds: Ak lūdzu, cienītā kundze...

Ea: Jā, es saku — es domāju, ka meistariene pati...

Šuvēja: Nē, kundze, — meistarienei nebija vaļas, un tādēļ viņa atsūtīja mani...

Ea: Tas ir ļoti slikti... hm... es nupat izdevu visu savu kapitālu... un mana vīra nav mājās... esat tik laipni, jaunkundz, pienāciet varbūt vakarā...

Šuvēja: izbrīnījusies uzlūko viņu: Es nezinu, kundze... meistariene man pieteica... katrā ziņā, viņa teica... man vēl šis tas jānopērk pa ceļam...

Ea nervozi, asi: Es tomēr nesaprotu... Pasakiet savai meistarienei...

Zēfelds: Es lūgtu cienīto kundzi... ja jūs neņemtū jaunā... varbūt es varētu sev glaimot...

Ea: Haha!... Nē, tas tik būtu jauki!... Lai es jūs aizpumpētu!...

Zēfelds: Bet, kundze... Par to tak nav vērts ne...

Ea: Kur te paliek šiks un smalka uzvešanās?!... Un ko mans vīrs sacītu!... Bet ko — būsīm bez šika un smal-

kas uzvešanās... Pumpējiet vien man to simtnieku!...
Es parādā nepalikšu...

Zēfēlds izņem vairākus naudas gabalus, noliek uz galdu: Es ļoti lūdzu...

Ea: Paldies... (Šuvējai,) Tā — ņemiet un pasakiet meistarienei, ka turpmāk gan lai viņa man tik rezolūtus rēķinus nepiesūta!...

Šuvēja apjukusi: Pateicos... Ardievu... (Iziet.)

Ea: Ardievu... Tā tad nu es esmu jūsu parādniece, Zēfēlda kungs...

Zēfēlds: Ak lūdzu... cienītā kundze... Tas nav vārda vērts...

Ea: Ko es vēl gribēju sacīt... Ak tā — lūdzu piedošanu... (Pie telefona,) Jaunkundz, 1525... Zilbermaņa drukātava... Oša kungs pie telefona?... Runā Vizuja kundze... Nevaru tagad piebraukt pie jums... Būšu tikai ap četriem... Tad nodošu ir cenas, ir visu... Jā, uz redzēšanos!... (Uz Zēfēldu.) Jā, ko tak es gribēju sacīt?... Jūs tak pirmīt kaut ko teicāt... kaut ko stāstījāt... Nemaz nevaru atcerēties...

Zēfēlds jūtas sāpināts: Ak — nebija jau nekas, cienītā kundze... Nekas sevišķs... (Pieceļas.) Ja cienītai kundzei pēc manis vairs nebūtu vajadzība...

Ea: Ak nē... es jums pateicos par pūlēm... Citu reizi nebūšu tik izklaidīga...:

Zēfēlds: Bet lūdzu... (Noskūpsta viņai roku.) Vai drīkstu cerēt redzēt rītvakar mākslas komisijas sēdē... —

Ea ar komisku palocīšanos: Jūsu padevigā... parādniece!... Es jūs pavadīšu... jāuzkāpj mazliet kantorī... varbūt, ka Alberts ir tur... (Pavada Zēfēldu caur zālīti uz priekšnamu.)

VII skats

Vizulis. Kalpone. Šuvēja.

Vizulis pēc īsa brīža ienāk pa durvīm buduāra dibenā: Ea!... (Pieiet pie zālītes durvīm.) Ea!... Nav...

Kalpone ienāk pa tām pašām durvīm, kur Vizulis: Vai kundzes nav še, kungs?...

Vizulis: Jā, es gluži to pašu gribēju prasīt...

Kalpone: Kundze nupat vēl bija... Kad tā skroderiene bija še... Tagad viņa atnākusi atpakaļ... neesot iedota riktīga nauda... Es nu nezinu...

Vizulis: Kas tā par naudu?... Lai viņa nāk iekšā...

Kalpone iziet un ielaiž šuvēju.

Vizulis: Ko jūs vēlaties?...

Šuvēja: Redziet, kungs... es te nupat biju... ar rēķinu no frau Kripatiņ kundzes... šneidermeistarienes... un tas kungs man samaksāja... un tā kundze iedeva... un nu es ieeju bodē un gribu vienu desmitrubļu gabalu mainīt, bet tur neņem: saka, ka esot falšs...

Vizulis: Es nekā nesaprotu!...

Šuvēja: Ticiet man, kungs... Es nemeloju... Man nemaz citas naudas nebija līdzā... Tikai tie simts rubļi, ko tas kungs iedeva... un tur viens desmitnieks bija falšs...

Vizulis: Klausāties — ko jūs muldiat!... Kas tas par kungu, par ko jūs tur runājiet!...

Šuvēja: Nu, tas kungs, kas te pirmīt bija... Kas viņš tāds, to es nezinu, bet viņš izņēma maku un to rēķinu samaksāja...

Vizulis ierauga rēķinu uz galda: To rēķinu... te?...

Šuvēja: Jā, kungs, — to rēķinu es atnesu...

Vizulis pārvelk ar roku pār pieri: Es nezinu... Tā, tā... Jums samaksāja un viens desmitrubļu gabals ir viltots... un jūs gribiet citu...

Šuvēja: Jā, kungs, — esat tik laipni!...

Vizulis izņem naudu: Tā... te būs... un nu — ejiet... (asi) Ejiet!...

Šuvēja: Paldies, kungs!... (Iziet.)

Vizulis zvana.

Kalpone ienāk: Jā, kungs?...

Vizulis. Kas še bija — pie kundzes — pirms manas ienākšanas?

Kalpone: Zēfelda kungs — vairāk neviena neredzēju.

Vizulis: Tā. — Ir labi. Jūs variet iet...
Kalkpone iziet.

(Tēlēfons zvana)

Vizulis: Kas runā?... Tu — Ea?... No kantora?...
Jā, es esmu tavā istabā. Jā... es lūzdu... nāc tūlīt... Arī
man ar tevi jārunā. (Noliek trūbiņu, paņem rokā rēķinu,
stīvi skatās uz to.)

VIII skats

Ea. Vizulis.

Ea ienāk no zālītes puses: Nu lūk, kā mēs viens
otru dzenājam!... Es meklēju tevi pa kantori, tu mani —
pa leju!... Bet kas tad tev kaiš, Albi — tu jau esi pa-
visam drūms?... (Saņem viņa roku.) Kādas nepatikša-
nas!...

Vizulis nervozi izrauj viņai roku: Jā gan, — ne-
patikšanas.

Ea: Vai drīkstu zināt?

Vizulis: Jā gan. Es taisni gaidu no tevis paskaid-
rojumu šai lietā.

Ea izbrīnījusies: Nu?...

Vizulis: Ea... Es nezinu... Es esmu tik ļoti pār-
steigts... Es nesaprotu... Un tādēļ, ka nesaprotu, arī ne-
izturos tā, kā man varbūt vajadzētu izturēties.

Ea: Arī es nesaprotu, Albi... Patiesi... Tu runā tik
savādi:..

Vizulis ar pūlēm: Ea... saki... kas tev ir šis cil-
vēks... šis — Zēfelds?...

Ea izbrīnījusies: Kā... kā tu to prasi?... Es nesa-
protu, ko tu ar to gribi teikt?

Vizulis ar pārdabisku mierīgumu: Es gribu zi-
nāt, kādas attiecības pastāv starp tevi un Zēfeldu.

Ea vēl arvien mierīgi: Kādas attiecības?... Tas ir
savāds jautājums, Albi. Tādas pat, kā starp mani un
daudziem citiem cilvēkiem.

Vizulis cieši: Tas nav tiesa. Es tam neticu.

E a izbijusies: Bet, Albi, ko tas nozīmē?...

V i z u l i s: Tas nozīmē, ka tev man jādod izskaidrojums tūlīt uz vietas. Kādēļ tu man nesaki taisnību?

E a: Es... Albi... es tev vienmēr saku taisnību!...

V i z u l i s: Nē, tagad tu nesaki taisnību. Kādas tiesības ir uz tevi Zēfeldam?

E a: Zēfeldam... Zēfeldam nav uz mani nekādu tiesību...

V i z u l i s: Bet tiesība — samaksāt tavus rēķinus?...

E a saprot; bailēs, ka viņš tikai nenovēršas uz nepareiza ceļa, pēc izskaidrojuma meklēdams: Albi, — mīlais... piedod!... (Saķer viņa roku,)

V i z u l i s atsvabina to: Pagaidi... izskaidro!...

E a: Es zinu — Albi — tā bija vieglprātība no manas puses...

V i z u l i s: Tikai vieglprātībā?... Man bail, ka mums nav jāmeklē priekš tam cits nosaukums. Es negribu... E a... es nevaru ticēt, ka tas būtu tik tālu... ka tu būtu mani varējusi tā vilt visu laiku!... Es nevaru...

E a aptver zituāciju; saprot, ka viņš domājis par lielāku noziegumu no viņas puses; priecīgi: Albi... tu pārproti... tu nesaproti... Vai, Albi, — kā tu tā varēji no manis domāt!... Un es atkal visu laiku nesaprotu...

V i z u l i s pārsteigts par to, ka viņas balsi skan prieka skaņa, asi: Tu priecājies?... Par ko tu priecājies?...

E a: Mīlais... tas tak ir pārpratums... tikai pārpratums... Mīlais, es tak to naudu no viņa aizņēmos...

V i z u l i s: Un to lai es ticu!...

E a: Jā, patiesi... Albi... draudziņ mīlo, — tici gan!... Es aizņēmos un solījos drīzumā atdot...

V i z u l i s: Pasakas. Kāpēc tad tu neaizņēmieš no manis?...

E a: Albi... mīlo draudziņ, — es tev tūlīt visu izstāstīšu... Klausies... klausies no gala un nepārtrauc mani... Es tev izsūdzēšu visus grēkus... Redzi, Albi, tu šorīt man iedevi simts rubļus priekš tās šuvējas, un tos es arī būtu viņai samaksājusi. Bet, redzi, nāca viens starpgadījums... te bija viena sieviņa... Viņas astoņas gabalas...

Un no tā izrikojuma nekā nepalika pāri... Zini, Latviešu Biedrībā, augusta beigās... un tā — un tā — es viņai to simtnieku atdevu... Un tad atnāca tā meita no skroderienes... Zēfelds pašlaik bija še...

Vizulis: Brīnums, kādēļ tu šoreiz nevarēji izlietot telefonu, pa kuŗu tu tik labprāt runā...

Ea ar lielu sirsnību: Albi... mīlais... man bija tik bail... man tā negribējās tev otrreiz prasīt... Tici... (ar asarām acīs.) Nu, tici...

Vizulis sāpināts: Zēfeldam tu varēji prasīt, bet man nē!...

Ea: Nē, Albi... Tas bija tā... Viņš dzirdēja manu sarunu ar skroderieni... kā viņa negribēja nākt rīt... Un viņš jau bija izņēmis naudu un piedāvāja man... Tas iznāca tik vienkārši... Un man tai brīdī nemaz nebija kauns ņemt no viņa tos rubļus... Es vēl pieliku forsu un tā pa studentiski teicu... par pumpēšanu!...

Vizulis: Kā tu to saki... kā tu to saki!... Kas tev par sevišķu varu ar vārdiem brīnumus darīt... Ea!...

Ea: Un redzi — tas iznāca tik vienkārši, un man likās, ka nav tas nekas, bet vēlāk — kad pārdomāju — bija tā kā neveikli — un kauns — un pret tevi tā savādi... Bet tu tak piedod man, Albi, — ko?...

Vizulis sērās un priekā: Ea... kas tu esi par sievieti, Ea!...

Ea gavilē: Nu redzi nu — nu redzi nu!... Tu tak neesi nekāds mietpilsonis... un Zēfelds jau arī nevienam nestāstīs, ka Vizula laulātā viņu aizpumpējusi, — haha!... (Uzreiz nopietni.) Bet Albi — kā tu tā varēji domāt par mani... no sākuma!... Albi — tu — tu varēji domāt, ka tas — Zēfelds — mani nopircis!... Un ar tādām domām tu aicināji mani šurp, Albi...

Vizulis lūdzoši: Ea!...

Ea skaļi, gavilējoši: Fui, fui, Albi!... Fui!...

Vizulis: Nedusmo!... Vai nē... Tas tak nekad nav bijis — līdz šim...

Ea: Saki, ka neticēsi vairs — nekad — ja kāds par mani ko melsīs — nekad!...

Vizulis: Neticēšu, Ea!...

Ea: Tikai tam ticēsi, ko es teikšu?

Vizulis: Tikai tam!...

Ea ar vienkāršu, sirsnīgu svinīgumu: Nu, tad ir labi, Albi — tad ir labi!... (Noskūpsta viņu.)
(Torvalds ienāk zālītē)

IX s k a t s

Vizulis. Ea. Torvalds

Vizulis: Kāds ienāca...

Ea paskatās, portjeru sāņus pasitusi: Tas jau... tas jau laikam ir...

Vizulis: Ā!... Torvalds!... (iet zālītē. Ea seko viņam.) Nu, pārpažīstaties par jaunu... Torvalds un Ea!...

Ea: Torvald... kāds jūs...

Torvalds smejas: „Kāds vecs un līks un saguris!...“ haha — kā dziesmā sacīts,, (Abi sniedz rokas.)

Ea: Bet nē jel: es tā nedomāju!... Es tikai gribēju sacīt — cik savādāks jūs!... Divpadsmit gadi starpā...

Torvalds: Bet jūs — ziedoša, krāšņa kā agrāk... Atzīstos: nedomāju jūs tādu ieraudzīt... Laiks tak tomēr pārgroza... pārstrādā cilvēku... bet jūs — it kā vakar tikko mēs būtu bijuši tai tehnologu izrīkojumā Kalašņikova zālē — atceraties!...

Ea: Jā... jā... mans Dievs!... Un pēc tam — brauciens uz salām... uz Strelku!... Albis to nezina... Viņš rīdzinieks, dzimis rīdzinieks... Un tie vakari pie Oļas Meinert... Vasiļa salā... Torvald... kungs, tie bija jauki laiki!... (Pagriežas pret Vizuli.) Tikpat jauki kā tagad!... Tur... (rāda uz Torvaldu) — bijušais... te (rāda uz Vizuli.) — tagadējais!... Cik lieliski, mani mīlie!... Es esmu tik laimīga, tik laimīga šodien!... Nekur es šovakar neiešu — lai stāv visas sēdes un biedrības — šo vakaru mēs svinēsim visi trīs kopā, bērni, jā?!...

Torvalds un Vizulis māj piekrītoši.
(Priekšskars uz pāris minūtēm nolaižas, pēc tam atkal paceļās)

O t r ā a i n a

Tā pati dekorācija. Vakars. Zālītē kuŗas kamīns

X s k a t s

E a sēŗ savā buduārā un ūķirsta kādu grāmatu. Zvana tēļfons: Allo!... ūe Ea Vizul!... Tu — Erna?... Ā — lieliski!... Es tev jau pāris reizes zvanīju, — gan uz mājū, gan uz biedrību, bet nevarēju tevi sadabūt... ūovakar?... Nē, ūovakar es nevaru... Nē — par — ko, zini!... Tā ir pasaki sēdē... Nepavisam nav iespējams... Ā, — to nevar sacīt... Nē, nē!... Nu — laimīga, laimīga!... Rīt tiksīmies!...

Vizulis ienāķ zālītē ar puķu puŗķi rokā: Ea!... Nedzird nemaz... (Ieiet pie buduāra durvīm.) Ea!...

E a: Ā... Albi!... Tie vēl pēdējie sakari ar ārpa-sauli... Nu es noņemŗu tēļfonu trūbiņu, — lai zvana, cik patīķas!... ūovakar tēļfons īnūs vairs netraucēs...

Vizulis ar smaidu: Uzmini, ķas man rokās, Ea?... (Viņŗ, durvīs stāvēdams, tur roķas aiz muguras; rokā — buķete.)

E a: Tas būs... ķaut ķas... ķaut ķas no marcipāna!...

Vizulis smeķas: Urā, māsiņ!... Kāpēc tad uzreiz no marcipāna?...

E a: Kāpēc?... Kāpēc?... Nu — tāpēc, ķa man tas tā uzreiz ienāķa prātā...

Vizulis: Nu, nelauzīsim velti galvu... Tādas vienkārŗas lietas jau daŗreiz nepavisam nevar atminēt!... Ir tikai — puķes... Baltas un sarkanās puķes...

E a priecīgi: Nu, tas ir lieliski, ķa tu to esi atminējies!... Protams, puķu ūovakar nedrīķst trūķt... Tā... mēs viņas izdalīsim... (Abi ieiet zālītē.) pusi uz galda... un pusi uz ķamīna... (Nolieķ tā puķes.) Un pēc vakariņām mēs visi trīs pārķelsīmies no ēdamistabas ūurp... ūe... pie ūī ķamīna... ūī istaba ir visērtākais stūrītis... Mēs dzersīm vīnu... — lieķ uznest labu vīnu, Albi! — trieksīm... dziedāsim... ak, tas būs debeŗķīgi!...

Vizulis kariķē viņu: Debešķīgi!... Zini, Ea... es pirmīt pārdomāju to tavu soli... nu, tos simts rubļus tai vecajai sieviņai... Tas tomēr bija smuki no tevis... Tas dara tavai sirdij godu...

Ea: Ak Albi — nu, redzi nu... bet cik trūka un mana labā sirds man būtu atnesusi nelaimi... Cik trūka un mans Albis būtu man nodarījis kaut ko tādu... tādu... brr... (nopurinās.)

Vizulis: Bet, Ea — es tak neesmu mežonis!...

Ea: Nē, nē... es tā nedomāju — aizskāris tu mani nebūtu... varbūt pat bargs, ļauns vārds tas nebūtu bijis, bet — bet — kādreiz visvienkāršākajā, visnevainīgākajā teicienā var būt kaut kas tāds...

Vizulis: Nevajag vairs... Ea...

Ea: Pilnīgas uzticības vajag... pilnīgas!... Vajag tak prast lasīt otra dvēselē... Tikai tas, ko tur izlasa, ir patiesība... Albi, — man liekas, ka es tavā dvēselē visu redzu... Un neviens cilvēks, pat vistuvākais... (Pēkšņi.) Bet, Albi — manas sēnes!... (Māte ienākusi buduārā pa dibensdurvīm, pie pēdējiem vārdiem stāv pie zālītes durvīm, klausās.)

XI s k a t s

Ea. Alberts. Māte.

Vizulis: Na nu — tavas sēnes?!... Kas par sēnēm?...

Ea: Es tak uzliku sēnes šmorēt... Gribu sagādāt Torvaldam prieku... Es atceros no veciem laikiem — viņš mirst, kad sēnes ierauga!... Un kā viņas gatavojamas, tur man Emmai jādod aizrādījumi!... (Apgriežas.)

Māte: Jā, Emma jau sen gaida un nevar sagaidīt... (Ea izsteidzas, saukdama: „Tūlīt!... Tūlīt!...“)

Vizulis: Ē — jūs, mamm, kā tad jūs tā...

Māte: Apas' atu... kas tad nu atkal... ko tad nu es esmu izēdusi?...

Vizulis: Ak neko... Es tikai tā saku: jūs protiet tā slidēt pa grīdu, ka neviens cilvēks to nedzird... Pargriezies tik atpakaļ un ieraugi — stāv mamma...

Māte: Nu — un?... Kas tev tur ko iebilst?... Saki paldies, ka mana acs visu redz, mana auss visu dzird... Es gan zinu, ko es zinu... Tici tu vairāk man. Ja tu man viscaur būtu ticējis, varbūt daža laba rūgta stunda tev būtu garām pagājusi...

Vizulis: Nē, mamm, es nu gan par rūgtām stundām nevaru sūdzēties. Ja visiem viņu būtu tik maz kā man, tad pasaule būtu laimīga.

Māte zobgalīgi: Ak, tad tu esi no tiem laimīgajiem, ko?... Var jau gan būt — tā jau saka, ka aklie esot tie laimīgākie pasaulē...

Vizulis: Ak, tad es nu esmu no tevis galīgi un neglābjami aklajos ieskaitīts?...

Māte: Nu jā, ka esi — ko tu gan domā. Ne tu dzirdi, ne tu redzi, ka tavs labums iet pa gaisu. Ak tu mīlais Dievs — kas te tiek šķiests, kas te tiek šķiests!... Te jau it kā pa reni tek nauda no mājas laukā... Iešanas, braukšanas, ekspreši un ormaņi... un skroderienes un meistarienes... Un uz katru balli — jauna kleita... Un katru nedēļu — jauna balle... Kad es paskatos — kas atkal šovakar tiek cepts un vārīts... Un tie vīni... un tās kūkas... Rij lieli, rij mazi... Divi tādi sievišķi kā blāķi...

Vizulis nevar smieklu valdīt: Kas tad tie tādi?...

Māte: Kas tie tādi?... Emma ar Annu... Spīzmane ar copi... Ko tie var sarīt iekšā!... Un vai šīs vien — visa sēta pārtiek no mūsu labuma — dvorniki, šveicari!... Ko tur — jāsaka — kad nav saimnieces acs!...

Vizulis: Nu bet, mamm — tu tak esi!...

Māte: Es esmu!... Vai tad mani kāds klausā?!... Kā tad es šai mājā esmu nostādīta... Vai tu man kādreiz esi taisnību devis?... Nu, ko tu prasi, lai citi mani klausā!...

Vizulis: Nu labi, mamm — bet kas tev tik briesmīgi ko uztraukties!... Mana manta neiet mazumā —

viņa aug, viņa stipri aug!... Manas veikala grāmatas to rāda!... Ko tu uztraucies?... Tavam mūžam pietiks!... Un manam ar'... Visiem pietiks!...

Māte: Jā, jā — kā tad!... Tavam un manam un viņas mūžam. (Cieši.) Nu, bet saviem bērniem — savam dēlam — tam tu nekā nedomā atstāt! Jeb varbūt tev nemaz nebūs bērnu?... Varbūt tā tāda jauna mode?... (Pētoši uzlūko viņu.) Sen es tev gribu prasīt: saki, kad tad tam būs gals?...

Vizulis tā kā apsvilināts no viņas skatiena: Kam būs gals?...

Māte: Nu, tai urjavu dzīvei... Saki man... vai viņa negrib vai nespēj?... Iedomā savu namu — savu šepti... Tava šepete ir liela šepete... Un arī bībelē ir sacīts... par Abramam... un Zāru. Kad tā bija neauglīga, tad viņš...

Vizulis šī saruna tomēr dara uz viņu iespaidu; viņš runā ar pūlēm: Māt, lai paliek tas... šodien lai paliek!... Es nevaru par to šodien runāt...

Māte: Jeb vai es tev nedrīkstu tādas lietas prasīt?...

Vizulis: Tad drīksti, drīksti, māt!... Tikai ne šodien — šodien es nevaru!...

Māte: Nu labi, labi — gan jau... Es jau zinu to atbildi, sen zinu: viņa negrib, negrib!... Haha!... Viņai vēl vajag izaušoties, iztrakoties!...

Vizulis: Nerunā, māt, nerunā — neapvaino viņu!... Tas tā nav...

Māte: Tad — viņa nespēj?... Ā... ā... Tā, tā... Nu redzi nu, — nu redzi nu...

(Ea ienāk buduārā, pie dibendurvīm)

XII s k a t s

Vizulis. Māte. Ea

Ea ienākdama: Mani saimnieces pienākumi nu ir izpildīti!... (uz māti.) Jeb jūs par to esat citādās domās,

mām?... Nu jā — jūs jau šai ziņā arvien esat citādās domās!... Mām — sakāt taču, lūdzama, kad reiz beigsies starp mums šis stāvoklis?...

Māte: Ko tu mels', ko... Kas tas tev par stāvokli?...

Ea: Nu, šis pamiera stāvoklis... Jā — taisni: pamiera stāvoklis!... Karš tas nav un miers arī nē... tas ir kaut kas tāds... tāds aizmuguras darbs... Mām mīlā — salūgsim šodien istu mieru!... Un to, kas mums ir, to celsim priekšā atklāti... Jā, māmu mīlo, nu?... Albi, nu, ko tu saki — kāpēc māma stīvejas?...

Vizulis: Jā, mām, man ar' liekas, ka jūs varētu ļoti labi sadzīvot un saprasties...

Ea satver mātes roku: Nu, mām, — es zemojos jūsu priekšā... skūpstu roku!...

Māte izrauj viņai roku: Ej nu tu, auša!... (Steidzīgi iziet caur buduāru.)

Ea: Nu redzi... viņa nevar un nevar pārvarēt to, kas viņai ir pret mani!...

Vizulis: Nepiegriez tam sevišķu vērību, Ea... Es arvien tev to esmu sacījis... Viņa ir vecs cilvēks... grūti viņu vairs pārvērst un pārveidot... Apmierinies ar to, ko es tev dodu...

Ea nopietni: Jā, paldies tev par to, Albi!... (Spiež viņam roku.)

(Vija ienāk zālītē pa kreisi)

XIII s k a t s

Vizulis. Ea. Vija.

Vija: Ojjo, cik svinīgi!... Uz ko tad nu jūs tā sadodaties rokas?...

Vizulis: Mēs pārsvētam par jaunu savu laulību, Vija!...

Vija: O, nu tā — man šķiet — tak ir svēta diezgan!...

Ea: Kas zin, kas zin, Vija...

Vija: Na — lieties tu man!... Klausies, Albert — tu tagad varētu iet uz kantori... Roberts domāja, ka tu esi tur un uzkāpa augšā... Man ar Eu pa to laiku drusku jāpaplāpajas...

Vizulis: Ah-nu, tad es iešu!... Jūs tak paliksiet pie mums uz vakariņām?...

Vija: Ak nē, nē — mums šodien loža uz operu... Taisni pa ceļam uz turieni piebraucām...

Vizulis: Nu tad — uz redzēšanos! (Aiziet pa kreisi.)

XIV skats

Ea. Vija.

Vija: O — jūs jau tīri kā kad viesus gaidītu!... Skat, skat — rozes...

Ea: Ak nē... mēs tikai trīs... tu zini: mums cieņiņš atbraucis...

Vija: Nu — nu?... Kas tāds?...

Ea: Torvalds... Torvalds Roja... mana vīra brāļa dēls...

Vija: Ak — tas students!... Nu, un priekš tā tādas ceremonijas!...

Ea: Bet Vija! Torvalds ir ļoti mīļš cilvēks... Viņš ir gudrs cilvēks... Un ja tu gribi zināt — mana pirmā mīlestība!...

Vija: Āā — nu tad es saprotu!... Tikai, Ea — uzmanīgi!...

Ea: Fui, Vija — kā tu tā!... Viss tas jau sen pagājis...

Vija: Nestāsti man — veca mīlestība nerūs'... Bet nu klausies, Ea — Evcīt mīlo... Man tev kas jāsaka...

Ea: Klausos un gaidu!...

Vija: Redzi, sirsniņ mīlā... tu atceries, kā mēs norunājām... Nekādu noslēpumu starp mums!... Es tev — visu un tu man — visu...

Ea: Jā, tā bija...

Vija: Nu, un tad — redzi — es tev viņdien stāstīju... ka man liekas... (stomas,) ka... ka es esmu... nu... tas ir... iemīlējusies...

Ea: Jā, mīlīt — tā bija — es atceros — tikai tu biji tik noslēpumaina un nepateici, iekš kā...

Vija: Tādēļ, Eucīt, mīlo, ka es nezināju, vai viņš... nu — kā viņš pret mani...

Ea: Nu, un tagad tu zini, kā — kā viņš pret tevi?

Vija: Ea, sirsniņ — zinu, zinu — es tak šorīt dabūju vēstulīti!... Neprasi, kā — kādā ceļā... tas ir noslēpums... to es tagad nevaru sacīt!... Varbūt kādreiz — vēlāk... Lai nu kā, bet man ir vēstule no viņa... Viņa ir man klāt... lūk te... (Pabāž roku zem blūzes un izvelk vēstuli.) Es tev parādišu... vēl vairāk... Ea, sirsniņ mīlā, es tev viņu atstāstīšu...

Ea: Na nu, — kā tad tu man gribi tādu mantu uzticēt?

Vija: Redzi, draudziņ • mīlo, pirmkārt — man tā liekas — Roberts ir kaut ko manījis... Es nezinu, kā tas varēja notikt, bet — viņš ir tāds jocīgs... Man nu bail, ka viņš nesāk kverkšķināt un prašņāt un uzstāties... Zini, viņš pēdējā laikā ir palicis traki greizsirdīgs... Un otrkārt — redzi — sirsniņ mīlā — tu zini, cik vāja es rakstītāja...

Ea: Un tu gribi nodot to pilnvaru man?...

Vija: Jā, jā — taisni tā, Eucīt... Esi tik labiņa un uzraksti viņam atbildi... bet, zini, tādu — tādu dzējisku, tādu — par sirdi un sauli... tu jau redzēsi, kā viņš raksta... Es tad pārrakstīšu un... Tu tak izdarīsi to, sirsniņ?

Ea: Bet, Vija, vai tu esi apdomājusi... es domāju — visas tās sekas!...

Vija gluži apvainota: Nu, to nu es gan nedomāju, ka tu sāksi man morāli lasīt!...

Ea: Nē... es jau neko... tu esi pieaudzis, patstāvīgs cilvēks... es tik domāju, vai tas tev nenāk tā — pirmā straujumā?...

Vija: Tad nē jel, nē — mīlucīt... viss tas ir pārdomāts un par labu atrasts... Es nevaru, nevaru dzīvot bez mīlestības!... Man tā vajadzīga kā zivij ūdens... To viņi zināja, ar to es viņiem piedraudēju... kāpēc viņi mani piespieda iziet pie tā vecā reimatiskā sālskupča!... Esi mierīga; tu neizdari nekādu grēku, man izpalīdzēdama...

Ea: Nu, ja tu tā domā...

Vija: Paldies, paldies, draudziņ mīlo, labo... Tikai zini — labi dzejiski... Par Šilleri un Ģēti un Puškinu... un zvaigznēm... un rozēm... Jā, ko?... (Kā lielu svētumu iespiež viņai vēstuli sauļā.)

Ea attaisa, atšķir, skatas beigās: Jūsu vergs Osijš... Kas tas ir Osijš?...

Vija: Nu, tas ir dzejiski... tas pats, kas Oskars...

Ea: Oskars?... Un ko sauc Oskaru?... Tas tak nav — Oskars Zēfelds?...

Vija pie šiem vārdiem nobučo viņu: Ir!... Ir!... Ir!... (Steidzas prom.) Un nu man jāsteidzas augšā pie Roberta... Viņš būs jau pārgaidījies... Piecas minūtes pēc astoņiem un astoņos — sākums... Uz redzēšanos, mīlā!... Es rīt pienākšu!... (Aizsteidzas.)

Ea brīdi stāv, ar vēstuli rokā, istabas vidū, tad iet uz savu buduāru: Haha!... Mans labais draugs un padevīgais kalps Oskars Zēfelds!... Kas par daudzpusīgu kungu!... (Skatas vēl brīdi uz vēstuli, tad nevēriģi iebāž to savā uz galda esošā somiņā... Tai brīdī buduārā pa dibendurvim ienāk māte, kuģa redz, ka Ea iebāž vēstuli somiņā.)

XV skats

Ea. Māte.

Māte: Vija te bija?...

Ea: Jā, mām...

Māte: Nu, pēc manis jau protams neprasīja... Īsta mīlā — meita!...

Ea: Viņa, mām, steidzās uz teātri...

Māte: Jā, tā — uz teātri... Kā tad... Viņa arvien steidzas, tikai pie mātes nez' kāpēc nāk gausi... (Ieiet zālītē.) Kam tad tas cimds... (Paceļ gaŗu baltu cimdu.)

Ea: Cimds?... Balts?... Tad tas ir Vijas... Nu saki viens cilvēks!... Kā tad viņa bez cimda... Dod šurp... (Zālītē iziedama.) Es tūlīt steigšos viņai pakaļ... varbūt vēl būs kantorī... (Iziet ar cimdu no zālītes pa kreisi.)

Māte, kad Ea izgājusi, steidzīgi ieiet Eas buduārā, attaisa somiņu, izņem vēstuli un, pie gaismas tuvu turēdama, lasa: Ā!... Ā!... Ahā... Nu, tas tik ir... Nu, ko tu domā... Tāda tā godīgā... tāda tā labā... Nu man ir trumpis rokā!... Tādu cilvēku aiz deguna vazāt!... (Steidzīgi paņem vēstuli un iziet.)

XVI skats

Ea. Torvalds.

Torvalds ienāk pa kreisi, redz, ka neviena nav, staigā, osta puķes, zem sevis ko trallina.

Ea ienāk pa kreisi: Ā, jūs jau mājā... Es dzirdu — kāds staigā...

Torvalds: Tikko pārnācu... Staigāju, staigāju pa ielām — bez mērķa... Ir tik patīkami klejot vietās, kurās pa pusei svešas, pa pusei pazīstamas... Ataust viena atmiņa, otra...

Ea: Tā es bieži domās klejoju pa tiem vecajiem laikiem... tur, jaunībā... Tie tak bij jauki laiki, ko?... Sēsties te tuvāk pie kamīna... Tā... Kā es mīlu šo kaktiņu... Tas ir kaut kas tik intims!... Tie tak bija jauki laiki, ko?...

Torvalds: Kā nu to ņem...

Ea: Bet apžēlojaties — kā tad to citādi var ņemt!... Jaunība, pārgalvība, aizraušanās!...

Torvalds: Arī muļķība, lētticība, naivitāte...

Ea: Na, na!... Muļķība, lētticība!... Arī tas... tas... tas visjaukākais?...

Torvalds: Kas tas būtu bijis, tas — visjaukākais?...

Ea: Haha!... Kas jūs par savādnieku palikuši... It kā jūs nemaz nekad nebūtu milējuši!...

Torvalds: Ak tā!... Jā, biju kādreiz tik muļķis...

Ea pa daļai nopietni sarūgtināta: Tik muļķis!... Tā tad tik zemu jūs vērtējat savas toreizējās jūtas pret mani?...

Torvalds: Ha!... Kā jūs runājiet!... Man nu gan šīs jūtas nav nekādu labumu atnesušas...

Ea: Tā — jā... Un es — es klusos vakaros garā pārdzīvoju dažu labu to laiku notikumu... un man bija savs prieks tur klāt... Sava dzeja, savs daiļums...

Torvalds: Nē, patiesi — jocīgi jūs spriežat. Es — dumjš zaķis — toreiz biju līdz ausīm jūsos ieķēries... Jūs tā kā ķircinājāt mani no sākuma, tad — likāt manīt, ka es esmu tīri amizants subjekts, bet milēt — nu, ka par milēšanu gan jāšaubas... Es to it labi sapratu — cīkstējos, cīkstējos ar sevi, beidzot saņēmu dūžu — kniks! — pār kodu to saiti un biju brīvs. Nāca laiks, un es smējos par savu mazdūšību, savu aklo pieķeršanos sievietes brunčiem... Jūs tak nevariet prasīt, lai es to savu mocību laikmetu ar diez' cik lielu sajūsma atceros...

Ea: Ak jūs — vīrieši!... Cik vienkārši jūs visu ņemiet,, Viens, divi, trīs!... Šviks, švāks!... Jā, vai nē? Pa labi vai pa kreisi?... Tev vai man?... Jūs nepazīstiet jaukās pārejas un pustoņus... Nu, kas tad būtu bijis, ja es būtu tā — viens, divi — pateikusi: es tevi mīlu!... Un — ap kaklu, un — skūpstī... Divpadsmit gadi pagājuši kopš tā laika, bet vēl man atmiņā daudz kas svaigs... Kas būtu, ja mēs šais divpadsmit gados būtu viens otru izdzīvojuši, izbaudījuši līdz pēdējam! —

Torvalds: Ak, mīlā kundze — tā ir tāda mīlestības filozofija, kuŗa derīga tikai dāmām kā jūs — kam vaļas diezgan un mīkstie spilveni ierosina fantaziju darboties... ha... pustoņos — šī filozofija nav priekš manas slakas cilvēkiem... mīlā kundze...

E a: Kad es skatos jūsu acīs — cik pazīstamas tās man! — Kad es dzirdu jūsu balsi, tad tas ir — viens, bet kad es pieturos pie jūsu vārdu satura, tad tas ir — otrs... Priekš tādiem vārdiem nebija šis vakars domāts... ne šīs rozes... ne šī sprēgājošā uguns kamīnā...

T o r v a l d s: Es nezinu... jā, ko tad... ko tad lai es būtu līdzā atnesis...

E a sērīgi: Sveicienu no jaunības...

T o r v a l d s: Vai tad tas ir vecums, kas jūsos un apjums?... Es pirmīt teicu — jūs ziedat!...

E a: Ak nē — draugs mans — es nejūtos veca, it nebūt, bet tas tomēr — tas ir cits kas... pavisam cits...

T o r v a l d s: Man šķiet, jūs esat pat laimīga?...

E a pēkšņi, dzīvi: O jā! — Es esmu, esmu laimīga!... Patiesi!... Man ir viss, ko vien es gribu...

T o r v a l d s: Pārticība...

E a: Man ir darbs... interese uz dzīvi... Man gribas iet un rīkoties un darīt kaut ko priekš citiem, kam iet grūtāki...

T o r v a l d s: Un jūs esat ar to apmierināta?...

E a: O, pilnīgi!...

T o r v a l d s: Ak, mīlā kundze — labi tam, kas var ar to justies apmierināts!... Ar šiem labdarības vizuļiem un māņiem!... Sakat, vai tā patiesībā nav bēgšana no dzīves tukšuma?... Kad nezin kur dēties, tad ķeras kā slīkonis pie salmiņa... Haha, neņemiet šos vārdus ļaunā manam pesimisma velniņam!...

E a: Jā, patiesi — es gandrīz varētu ņemt ļaunā... Man tikai liekas, ka tā nav jūsu nopietnība... Jūs — ideālists, cilvēku aplaimotājs, nemiera gars...

T o r v a l d s svelpj: Fi—ī!... Kur tas aizpeldējis!...

E a: Un kas tad ir atpeldējis?... Vai tad jūs vairs nepiederiet pie staiguliem, kā jūs mīļejāt izsacīties?...

T o r v a l d s: M—jā... Tagad gan, cienītā kundze, viss vairāk iet uz tā saucamo osedlij obraz žizņi... apskatas, kur būtu tāds noderīgāks krēsls, kur tos novietot... Izsistu mēs to krēslu ar ādu, lai mīkstāka sēdē-

šana un rīkotos „po ukazu evo Imperatorskavo Veličestva“...

E a nesaprazdama skatas uz viņu: Nevar būt, nevar būt!... Un Pēterpils — un idejas — un viss tas — —

Torvalds: Vai tad jums grūti nācās no visa tā vaļā tikt? Tak aizmirsāt visu to pie pirmās gildes tirgotāja sāniem! Es tak vismaz vēl gadus desmit ar to bagāžu pa plašo Krieviju noklejoju...

E a pēkšņi, jautri: Nu tad — ja jūs tā tiešām esat nodomājuši — apmetaties šepat, mūsu pilsētā... Tas būtu lieliski!... Būsiet mūsu pastāvīgs viesis... Jā, nudien!...

Torvalds: Ak jau apmierinājāties — sērās par zudušiem ideāliem!... Jā, tā iet pasaulē, mīļā kundze —

E a: Klausaties, Torvalda... kungs... tā tak neiet... cik briesmīgi tas skan — kundze un — cienītā kundze... Tā nedrīkst būt... Mēs tak bijām draugi — vairāk kā draugi — mēs tak neesam nekādi mietpilsoņi!... „Tu“, kas reiz ir bijis, vairs nevar tikt izdzēsts...

Torvalds: Es nezinu...

E a: Torvalds un Ea...

Torvalds: Ea?... Svešs vārds...

E a: Tā visi mani sauc... Albertam tā tīk... Vienīgi māma sauc mani par Eriku... haha!... Tā tad — es zinu, Alberts to neņems ļaunā — lai atdzimst vecā tu brālība... Jā, Torvald, ko?... (Uzliek viņam rokas uz pleciem, sirsnīgi skatas acīs.) Nu — man liekas — atskanēja tā kā pirmais sveiciens no jaunības... Saki! E—a... E—a...

Torvalds tāds kā apjucis: Es... es patiesi nezinu...

(Vizulis ienāk pa kreisi, apstājas)

XVII s k a t s

Torvalds. Ea. Vizulis.

Vizulis, manami uztraukts, bet valdās: Viņa tev stāsta interesantas lietas, ko — Torvald?... O, Ea prot

stāstīt!... Viņa apbrīnojama šai ziņā!... Bet — Torvald — tu vis netici... Nevajag ticēt sievietēm... nekad nevajag ticēt!...

E a jūt viņa tonī kaut ko savādu: Es te... Albi... mēs ar Torvaldu atjaunojam veco tu-draudzību... Bet viņš tāds kaunīgs — laikam bīstas no tevis...

Vizulis: Jā, jā — es dzirdēju!... He, nieki — kas tad no manis ko bīties!... He!...

E a no viņa skata nodreb: Albi, tev... kas ir ar tevi?... Tu esi tāds uztraukts...

Vizulis: Ak nē!... Par ko tad lai es būtu uztraukts!... Kas tad man par iemeslu uztraukties!...

E a: Nu tad... nu tad... Tad — bērni — es iešu gādāt par vakariņām... Un tad mēs sēdēsim še pie kamīna — pie rozēm — un trieksim — un dzersim vīnu —

Vizulis: Jā, jā, protams — mēs trieksim un dzersim vīnu... Kā tad!... Tikai papriekšu — esi tik laipna, E a — man ar tevi — pāris vārdu... Tu atvainosi, Torvald... (Uzliek viņam roku uz pleca.) Tu atvainosi...

Torvalds: Jā, es iešu zālē — paklimperēšu uz klavierēm...

Vizulis: Nu jā, nu jā — taisni tā...

Torvalds aiziet.

XVIII skats

Vizulis. E a.

Vizulis aizver zālītes durvis, paver portjēru uz buduāru, ielaiž E a tur pa priekšu: Lūdzu...

E a: Kas ir noticis, Albi... Tu esi tik savāds. Tak ne kaut kas briesmīgs?

Vizulis cieši: Kā nu priekš kuŗa.

E a: Es nevaru ne iedomāties...

Vizulis: Padomā — varbūt, ka varēsi. Bet — ek, ko — neiesim mīklas minēt. Runāsim skaidri un gaiši. Saki, kas ir darāms ar tādu cilvēku, kuŗš nievā, zaimo

otra vissvētākās jūtas, kuŗš vienā acumirkļī liek otram augšāmcelties, lai viņu atkal tūdaļ nāvētu... Saki, ko dara ar tādu cilvēku, kas ar meliem saģiftē to gaisu, kuŗu tu ieelpo, kuŗš tev ietin pasauli kā plīvurī — tā kā tu nezini ne rīta, ne vakara...

E a nesaprazdama, bet uztraukusies: Es nezinu, Albi... mīlais... es vispārīgi nesaprotu...

V izulis: Haha!... Tu nezini — jā, tu nepazīsti tādu cilvēku — tu neesi viņu nekad redzējusi... (asi) tu — taisnā!

E a nodreb: Ko tu saki... kā tu skaties, Albi!...

V izulis: Skaties, skaties spogulī!...

E a gandrīz vai iekliedzas: Albi — kas tev atkal ir prātā par mani!...

V izulis: Skaties spogulī!... Tu, tu esi tā... Tu mani jau šorīt izdancināji... Tu liki man izjust bailes un sāpes — un šaubas un naidu — — un atkal es tev ticēju... ticēju atkal tavām acīm... tavām lūpām ticēju... Nu — un nu tu mani iegāz tumsā uz visiem — — visiem laikiem... Cik gan ļauna tu esi, sievietē, cik samaitāta!... Tu — tu — tu esot Ea — ak!... (Sažņaudz galvu rokām.)

E a ar pūlēm: Nu — nu es prasu skaidrību, kas — kas ir atkal noticis?...

V izulis izņem vēstuli, rāda viņai: To tak tu pazīsti?...

E a: Kā... kā tu tiki pie šīs vēstules?

V izulis: Ha!... Kā es tiku... Tas tevi interesē!... Atbildi: pazīsti?!

E a: Ā — ha!... Es — es saģiftējot tavas mājas gaisu, tu teici... Šīs mājas, kur spiegi dzīvo, kur tu neesi droša ne par vienu savu soli...

V izulis: Atbildi!...

E a: Nekā es neatbildēšu, pirms tu man nebūsi teicis, kā tu tiki pie vēstules.

V izulis: Tu izvairies. Tu izvairies. Arī tā ir atbilde. Ak tu cietsirdīgā, nežēlīgā sievietē! Tu esi smējusies par manu mīlestību varbūt visus šos gadus...

E a: Tas nav tiesa, Albert!...

Vizulis: Tu kā veikla komēdiantē esi man spēlējusi priekšā savas lugas un dancinājusi mani pēc savām meldijām. Tu esi nelietīgi izmantojusi manu uzticību uz tevi...

E a: Nerunā, nerunā tā!...

Vizulis: Kad tu man devi savus glāstus, tavu acu priekšā varbūt ir bijis cits kāds...

E a: Nav... nav tiesa... nav!...

Vizulis: Pierādi!...

E a rokas sakrampējusi: Tici man... tik tu... tik tu, Albi... es esmu varbūt vieglprātīga, varbūt pavirša sievietē es esmu, bet pārņest — pārņest tu man nekā nevari...

Vizulis: Haha!... (Vicina vēstuli.) Nē, es nevaru!...

E a: Pierādi man, ka tu mani saproti... Pierādi, ka tu neesi palicis man svešs šos gadus... tici, kad es tev saku!... Tu nevari — nevari ticēt?...

Vizulis: Neticu! Nevaru! Negribu!... Tu — tu — (Pieceļas, tuvojas viņai.)

E a ieraušas kušetes kaktiņā kā apdraudēts zvēriņš.

Vizulis: Tu — tu esi paklīdusi sievietē!...

E a: Ā... ā... tā... tā tu teici... (Izplestām acīm skatas uz viņu.) Nevajag... nu, nevajag... nu, nevajag vairs... Nu viss ir pagalam... (Dobji.) Viss ir pagalam...

Vizulis apķēras, varbūt nožēlo savus vārdus, sāpīgi: Ea... (Lūdzoši.) Ea... nu... rādi... nu, rādi — ka tas nevar būt... uzmodini mani no šī briesmīgā sapņa...

E a pieceļas, cieši: Dzirdi... (Balss trīs.) Dzirdi... Tā vēstule nav man rakstīta. Es to varu pierādīt, bet — negribu. Tu man neticēji, tu nevarēji man ticēt un — nu ir beigas.

Vizulis: Ea — tu prasi no manis pārcilvēcīgu...

E a: Tikai cilvēcīgu es prasīju. Tu to nevarēji dot. Nu ir diezgan. (Viņa izskatas cēla, neaizskaņama šai brīdī.) Vairs nekas nav glābjams, Albert.

Vizulis it kā paredzēdams baigu: E—a!...

E a: Viss ir satrūcis manī. Viss... izskanējis... Tu mani negribēji labu — nu — nu es būšu ļauna...

P r i e k š k a r s